

May 26, 1979

Report from the Head of III Dept. Bulgarian State Security, N. Serkedzhieva on Visit to Moscow in Connection with the Establishment of SOUD

Citation:

"Report from the Head of III Dept. Bulgarian State Security, N. Serkedzhieva on Visit to Moscow in Connection with the Establishment of SOUD", May 26, 1979, Wilson Center Digital Archive, Archive of the Ministry of the Interior, Sofia, Fond 1, Record 12, File 110. Obtained by the Bulgarian Cold War Research Group.

<https://wilson-center-digital-archive.dvincitest.com/document/111708>

Original Language:

Bulgarian

Contents:

Original Scan

35-111

СТРОГО СЕКРЕТНО!

115

412

СЛУЖБА ИНФОРМАЦИЯ И АРХИВ	
РАЗПОВЕРЕНО	
по Рег. №	1165
от	28.05.2004г.

ДО
МИНИСТЪРА НА
ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ

МИНИСТЕРСТВО НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ	
ВЛ. №	500-1210
от	14-6-79г.

ДОКЛАДНА ЗАПИСКА

ОТНОСНО: Проведена двустранна среща в гр.Москва – СССР
във връзка с дейността на СОУД.

Другарю Министър,

Съгласно плана за двустранното сътрудничество с органите на КГБ и във връзка с предстоящо влизане в действие на Системата за обединен отчет на данните за противника – СОУД, делегация в състав:

– генерал-майор Нанка СЕРКЕДЖИЕВА – н-к на отдел "ТРЕТИ-ДС"

– полковник Петър ГАБРОВСКИ – н-к на отделение за взаимодействие със СОУД и

– старши лейтенант Атанас ДЕМИРЕВ от ПГУ-ДС, посети гр.Москва – СССР от 14 до 18 май 1979 г.

Делегацията бе посрещната от:

– Николай Василевич СМИРНОВ – н-к на управление "И"

ked
28.5.82

при ШГУ – КГБ в чийто състав е включен работния апарат на СОУД
– Борис Никодимович БАТРАЕВ – ръководител на РА –
СОУД. а

– представител от Отдел "Международни връзки" от
ШГУ – КГБ.

На делегацията бе предложена предварително разработена от съветските другари програма, в която се предвиждаха шест работни срещи. По замисъл и съдържание програмата обхващаше нашите проблеми и напълно ни удовлетворяваше, поради което бе приета без изменение.

В изпълнение на програмата освен др. СМИРНОВ и БАТРАЕВ, които участваха във всички съвещания в процеса на деловите разговори имахме срещи и с другарите:

– Сергей Феодорович БОВАРОВ – заместник на СМИРНОВ, ръководител по научната част.

– Лев Николаевич ШЕРСТНЕВ – другият заместник на СМИРНОВ, ръководител по оперативната част.

– Владимир Павлович КРАВЧЕНКО – зам. директор на електронно-изчислителен център "Наукинформ", ръководител по научната част.

– Александър Иванович ФОКИН – началник на Отдел X-КГБ, отдела в който е съсредоточен оперативния отчет.

Освен деловите срещи, направихме посещения на електронно-изчислителния център "Наукинформ". В този център се обработва предимно информация от официални източници по линия на науката и техническия прогрес от световен мащаб. Обслужва научно-техническото разузнаване и дава изобилна информация за анализ и прогнози. Освен това може да дава изчерпателна информация на въпроса обхващаш "триада" – тема,

обект, личност.

На така зададения въпрос до определени показатели ЕИМ ни изкара няколко лица, между които и един българин, изменник на родината, живущ понастоящем в Австрия, от където е посещавал няколко пъти Съветския съюз с "търговска цел".

Другият ЕИЦ, който посетихме е този намиращ се в самото управление "И" към ПГУ-КГБ и обслужващ същото. Освен него този изчислителен център първоначално ще обслужва и СОУД, до построяването на самостоятелен изчислителен център за системата, който ще бъде завършен в края на 1980 г.

Изчислителния център на РА ще разполага с две електронно-изчислителни машини ЕС-1060, работещи на обща външна памет. Машинната зала ще бъде екранирана. Допълнително всички устройства на ЕИМ за обработка на информацията са фабрично екранирани и съответно защитени.

От проведените според програмата работни срещи, от посетените изчислителни центрове и разменените мнения се оформиха следните по-съществени констатации:

Съветските другари отдават голямо значение на СОУД, на която много разчитат, като средство за концентриране на данните за противника на социалистическите страни - участващи в съглашението. С това се обяснява и обстоятелството, че те не възнамеряват да отсрочват първоначалния срок за въвеждане на Системата в редовна експлоатация /началото на 1981 г./, въпреки, че поради редица организационни причини се забавя запълването на изходния масив на машината.

За по-оперативно съгласуване между страните участнички в Системата се предвижда отговорни служители от РА-СОУД да посетят нашите страни за да се печели време.

Изказано бе мнение от съветските другари, че те с готовност биха приели всички удачни предложения свързани с дейността на СОУД в периода на пробната експлоатация и раз- работването на работния проект, и че след 1981 г. предло- женията за изменения и допълнения са нежелателни, без с то- ва да се ограничават правата на "абонатите" на Системата. Следователно всички предложения за усъвършенстване на СОУД, е желателно да бъдат изпратени до средата на 1980 г. След 1 януари 1981 г. корекции в системата ще се внасят на опреде- лени периоди не по-малко от 1 година. Отклонения ще се до- пускат в изключителни случаи, наложени от оперативна необхо- димост.

Работният апарат на СОУД е напълно комплектуван и структурно е изграден в отдел към управление "И" на ПГУ - КГБ, но с тенденция да се разрастне в управление с разширя- ване дейността на Системата. Неговата дейност е насочена в три основни направления.

- "оперативно", съставено само от оперативни ра- ботници, които извършват анализ доколко входните документи са запълнени съгласно изискванията. На тях също е възложено да решават всички проблеми свързани с идентифицирането на лицата и обектите въведени в СОУД, когато Системата не е в състояние да разграничи няколко сходни лица или обекти.

- "техническо", на което е възложено въвеждането на информацията в Системата и получаването на изходните данни. Комплектувано е от служители, които ще работят на устройствата за предаване и приемане на данните.

- "спомагателно", на което е възложено отчитането на документите, които се предават за обработка в РА - СОУД.

Освен тези непосредствено заети в дейността на РА има и група специалисти, които участвуват в проектирането и разработването на системата.

В новоизграждащата се сграда за РА ще бъдат разположени няколко потребителски пункта, оборудвани с видео-терминали за въвеждане на данни и получаване на справки. Към тях ще бъдат включени и печатни устройства за отпечатване на необходимата информация. Помещенията, където ще бъдат разположени терминалите ще бъдат екранирани. Съответно ще бъде защитен и канала с дължина около 300 м., по който ще се предават данните от потребителските пунктове.

Приемането на анкетните карти временно се задържа, поради наложили се изменения в този входящ документ. За измененията на анкетните карти са послужили и нашите предложения. В резултат на това анкетната карта, а също така и искането за проверка в отчета на СОУД са изчистени от дескрипторно-определения и катерогии. Така анкетната карта става по-пригодна за работа, тъй като тя става секретен документ след запълването ѝ. При сегашната форма тя представляваше секретен документ дори и непопълнена и за всяка допусната грешка при попълването се изискваше съставянето на съответен протокол.

В процеса на консултациите получихме уверения от съветските другари, че ще ни бъдат изпратени пет хиляди анкетни карти, които да запълним в етапа на пробния период през от м.юли 1979 г. до края на 1980 г.

При обсъждането бе засегнат и въпроса за названието "поделение за взаимодействие със СОУД". Според съветската терминология "подразделението" се схваща като поделение "сектор или друго звено" създадено за съдействие с РА-СОУД и изградено към един от "потребителите" на Системата или

самостоятелно.

Така например в ГДР това звено е непосредствено подчинено на министъра на ДС. В Полската народна република това поделение е включено в състава на управление "Ц" – оперативен отчет.

За съветската страна "поделението за взаимодействие" е включено в състава на работния апарат на СОУД. В останалите "потребители" като ВГУ и други се изграждат съответни групи.

Съветските другари бяха запознати в общи линии със структурата и съдържанието на проекта на нашата временна инструкция, която те считат за правилна и не възразяват да им бъде изпратен превод на същата след нейното утвърждаване от Вас, за обмяна на опит с другите братски органи – участници в Системата.

Съветските другари одобряват създаването на самостоятелна картотека за лицата които се въвеждат в обединения отчет на СОУД. В тази картотека ще се съдържат установъчни данни на въведените в Системата лица, с указание на делата и "потребителите" от където е предоставена тази информация. Тази картотека ще ни предпази от повторно представяне на вече включени в Системата лица. В тази връзка ни бе препоръчано на всяко лице да се присвоява пореден номер, който остава постоянен. Номерът се отразява задължително в картотеката и анкетната карта на СОУД.

Препоръчано ни бе от съветските другари да се разясни пред потребителите за възможното по-цялостно запълване на анкетните карти. Практиката до сега е показала, че съществува не излишна, а недостатъчна информация, която се влага в този документ. Желателно е да се организира непрекъснатото постъпване в РА-СОУД на запълнени анкетни карти, а не да бъдат набирани в големи количества, което ще затрудни тяхното нормално включване в масивите на Системата.

Наред с това се изказаха желанието "потребителите" да се въздържат от установяване на ограничителните режими "Д" и "Е", които се определят като крайна оперативна необходимост. Неоснователното прилагане на тези ограничителни режими ще създаде определени затруднения за работния апарат и на Системата като цяло.

Препоръчано бе в настоящия етап състава на отделението за взаимодействие да бъде комплектувано от опитни оперативни работници и такива ползвачи необходимите езици. В перспектива с разрастване на дейността вероятно ще бъдат необходими и специалисти по машинна обработка на информацията.

В процеса на беседите получихме изчерпателни отговори на поставените от нас предварително въпроси. По онези от тях, които не бяха достатъчно засегнати бе отделено специално време, при което не остана неизяснен въпрос.

След изчерпване на въпросите свързани с дейността на СОУД, бе заделено необходимо време за обсъждане на предложението от ПГУ концепция за изграждане на система за нуждите на това поделение.

Мнението на съветските другари ще бъде изпратено в писмен вид, а за подробности по обсъждането ще бъде доложена отделна докладна записка от представителя на ПГУ, който бе член на нашата делегация.

В настоящата докладна записка посочваме само някои по-основни мнения на съветските другари, отнасящи се за автоматизираните системи, които съществуват понастоящем при тях или са в процес на разработване или внедряване. Тези мнения се свеждат до следното:

- Те са се отказали от глобалната стратегия, която вече разглеждат като нещо нарицателно. Тази концепция те разглеждат като максимализъм и твърдят, че данните ще за-

губят своята актуалност.

– Основен принцип при тях е, който е валиден за всички системи, че винаги изхождат от нуждите на "заказчика" – съответното оперативно поделение или поделения. Заемат се с разработването само на онези задачи и проблеми от които ще има практическа полза.

– Особено много се държи на въпросите за секретността и опазване на информацията която се въвежда във ЕИМ. С това се обяснява обстоятелството, че всички устройства и средства за пренасяне на информацията са надеждно защитени чрез екраниране. В тази връзка ни бе посочено, че от не екраниран десплей – терминал е заснета информация на разстояние до 2.5.-3 км.

– По отношение на нашата "ИСКРА" съветските другари считат, че разсредоточаването на потребителските пунктове в централните управления от които да се въвежда информацията пряко в Системата за недопустимо. Те са на мнение, че е необходимо да съществува референтско бюро за оценка на предлаганата за въвеждане информация. Тази задача в СОУД е възложена на "оперативното направление".

– Освен това те са на категорично мнение, че вложената в автоматизираната система информация следва да се използва само за оперативни цели. Всички останали видове проверки свързани с проучване на лица, съгласуване за работа, излизане зад граница по различни поводи и т.н. следва да се извършват единствено в оперативния отчет.

– Поради наличието на някои данни разконспириращи лицето в анкетата-формуляр на "ИСКРА" съветските другари считат обработването им от служители на НИОСУ за недопустимо. Има се в предвид началния етап на въвеждането на данните, когато се предвижда всички анкети-формуляри да се въвеж-

дат от института, преди създаването на потребителските пунктове.

Що се отнася за данните от оперативния отчет и агентурата, съветските другари от отдел X-КГБ са категорични, че не трябва да се залагат в ЕИМ. В момента те работят по някои теми актуални за оперативните поделения, като опазване на държавната тайна, духовенството, клерикалството и други.

- Друг основен принцип за съветските другари е, че при въвеждането на информация в съответните системи вземат всички необходими мерки за запазване секретността и конспирацията. Така например въведената от тях система за кадрите е напълно обезличена.

Преди завършване на деловите срещи делегацията бе приета и от другаря ШАПКИН - зам.началник на ПГУ, под чието ръководство ~~са~~ управление "И" в това число СОУД и другите изчислителни центрове. И пред него бе подчертано единството на възгледите по разглежданите въпроси. От негова страна бе посочено при разработването на отделните автоматизирани системи да се предпазваме от слабости и грешки, които те са допускали.

Непосредствено преди завръщането имах среща и с генерал ФОКИН - началник на отдел X при КГБ, който се намираще в командировка, но прекъсна същата, за да ме приеме. В разговор с него изяснихме редица въпроси, предварително набелязани, които се нуждаеха от разяснения във връзка с дейността по оперативния отчет.

По време на пребиваването ни в Москва нашата делегация бе обкръжена с необходимото внимание от страна на съветските другари и най-голямо желание да ни помогнат във всяко отношение за успешното решаване на стоящите пред нас задачи.

Другарю Министър,

Изхождайки от обстоятелството, че редица от мненията изказани от съветските другари се отнасят и за "потребителите" на Системата за обединения отчет на данните за противника,

П Р Е Д Л А Г А М:

С настоящата докладна записка да бъдат запознати началниците на определените от Вас "потребители" на СОУД за сведение и изпълнение.

Габровски
27.5.79

Изп. в 2 екз.
№ 1-Др. Министър
№ 2-КД
Изп.: Габровски
Нап.: Джуджева-340
26.05.1979 г.

НАЧАЛНИК: *[Signature]*
Ген.-майор:
/Н. Серкеджиева/

С О Ф И Я

МИНИСТЕРСТВО НА
ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ
ОТДЕЛ ТРЕТИ — Д
Рег. № *11-1028* Екз. № *1*
28.05.1979 год.
СОФИЯ

Доставките в 4 екс
1 ФГУ
2 ВГУ
3 Упр III АС
4 Упр IV АС
14.6.79г.